

Provedu vás ulicí a svým životem

V zoufale přelidněné indické metropoli žije na ulici až dvě stě tisíc dětí. Jedinou spásu jim nabízí dětské útulky. V jednom takovém vznikl nápad **spojit jejich drsnou zkušenost a turismus**. Děti ulice se tu mění v průvodce a ukazují cizincům odvrácenou tvář Dillí.

JANA VRUBELOVÁ
zvláštní zpravodajka
LN v Indii

DILLÍ „Kdo uhadne, proč jsem spával právě tady?“ ptá se mladík a ukazuje přitom na výklenek ve zdi jedné z křivolakých nádražních uliček. „Je tu bezpečno?“ hádá turistka z Norska. „Je tu obchod s jídlem,“ zkouší to mladý Tchajwanec. Marně. Nikoho nenapadne, že odtud mladý Ind kdysi sledoval televizi v recepci malého hotelu.

Jedno z mála svých dětských povyražení dnes devatenáctiletý Adžaj sdílí se skupinkami cizinců. Adžaj je totiž dítě ulice a netradiční turistický průvodce v jedné osobě.

„Když mi bylo sedm let, ztratil jsem se,“ vzpomíná na zdánlivě banální událost, která mu obrátila život naruby. „Bylo to na velkém náboženském festivalu,“ pokračuje nevzrušeným hlasem. „Pak už jsem rodiče nikdy neviděl,“ dodá nakonec jakoby nic.

Ticho. „Víc vám řeknu až za chvíli,“ povídá najednou s elánem v hlase a přidává do kroku, zatímco gesty popohání skupinku turistů směrem k bludišti špinavých uliček.

Tak jako většina zdejších dětí bez domova se i Adžaj dostal do Dillí vlakem. Přijel sem z patnáct set kilometrů vzdálené Bombaje. Nejdřív žebrał. Pak kradl. V gangu pouličních dětí se stal dokonce mistrným kapsářem.

Jeho příběh, stejně neuvěřitelný jako smutný, ale v Dillí není ničím výjimečným – podle odhadů tu žije až dvě stě tisíc dětských bezdomovců. Ten Adžajův se vymyká tím, že navzdory osudu má dnes devatenáctiletý Ind nakročeno dobrým směrem a momentálně broují svou angličtinu na turistech, kterým slibil ukázat Dillí z jiné perspektivy. Pohledem kluka bez domova.

Dobrým směrem se jeho život opět začal odvíjet před devíti lety. Tehdy Adžaj začal docházet do organizace Salaam Baalak Trust (SBT), která pomáhá dětem ulice. Kromě jiného právě i programem turistických průvodců.

Nikomu nevěřit

„Život na nádraží je tvrdý. Nesmíte nikomu věřit. Těch, co skončí ve spárech kriminálních nebo na drogách, je většina,“ vysvětluje Adžaj, proč mu trvalo tak dlouho, než se odvážil vkročit do centra SBT přímo na vlakové stanici Nové Dillí.

Nedůvěra je namístě.

Každý den tudy projíždí kolem dvou set padesáti vlaků. V každém z nich je podle odhadů až dvacet malých uprchlíků. Děti, které utekly z domova před násilím, zneužíváním, hladem nebo vým ramadny. „Nápad naskočil na vlak a nechat se odvézt do velkoměsta děti láká. Hlavně kvůli bollywoodským filmům,“ popisuje ředitelka SBT Púnam Šarmová. Počty „ztracenců“, tedy případů, jako je ten Adžajův, kdy se dítě ztratí nešťastnou náhodou, však přece jen ubylo.

„Šance, že se takové dítě vrátí domů, je dnes pochopitelně vyšší. Žijeme v digitalizované době, přibylily telefonní linky a vše je lépe podchyceno,“ tvrdí Šarmová, ovšem s tím, že se to stále stává.

Hlavně během přírodních katastrof či právě náboženských festivalů. Velkou roli hrají pochopitelně také rodiče. Ti Adžajovi neuměli číst ani psát a v bombajském slumu, kde je jejich syn později několikrát hledal, už možná ani nežijí.

V organizaci, která dětem ulice pomáhá už pětadvacet let, Adžaj dohnal nejen učivo základní školy, ale v těchto dnech nastupuje dokonce na střední. A rád by pokračoval dál: sní o divadle.

Každý den tudy projíždí kolem 250 vlaků. V každém z nich je až dvacet malých uprchlíků. Děti, které utekly z domova před násilím, zneužíváním, hladem nebo vým ramadny.

Na turistech teď mimo jiné piluje i herecké umění. A jde mu to dobře.

„A kdo uhadne, proč tuto zeď zdobí obrázky svatých mužů? Proč je tu Ježíš, Buddha i Šiva?“ vznáší další ze svých hádanek v další, ještě užší uličce čtvrti Paharganj, a viditelně si užívá pozornosti. Napětí graduje. Ani tentokrát jeho teatrálně servírované nápovědy nefungují.

Sexuální otrokyně a nádražní čičači lepídlu

Důvod vyzdobení s náboženskými motivy je prozaický: v temné uličce si kdekdo ulevil, a když byl pach moči nesnesitelný, nějaká dobrá duše na ni přibetonovala kachel se Šivou či znakem islá-

mu. Přece jen, zdejší čtvrt je co do náboženského složení pestrá, tak aby se na někoho nezapomnělo.

Ale na prohlídce jsou i smutná zastavení. Třídírna odpadu či nádraží samo. Většina dětí tu čichá lepídlu a podle Šarmové je až sedmdesát procent z nich drogově závislých.

Obzvlášť zle jsou na tom dívky, které v nízkém věku končí jako sexuální otrokyně. „Cena za dívku se pohybuje kolem dvou set padesáti rupií. Je pravidlem, že padesát rupií (v přepočtu necelých osmnáct korun – pozn. red.) si dívka může nechat,“ doplňuje Šarmová mrazivé detaily ze světa, před kterým své svěřence chrání. Částka stačí pouze na jedno základní jídlo.

SBT funguje jako záchranná síť pro šest tisíc dětí v Dillí a projekt průvodců je jen špička ledovce. Do organizace financované částečně i ze státních peněz patří několik útulků nebo například mobilní školy, které vzdělávají děti ve slumech.

„Kvůli projektu dětských průvodců je o nás teď hodně slyšet. V Indii nás občas obviňují, že ukazujeme chudobu. Že z ní profitujeme. Jíni nás zase chválí za podporu takzvaného zodpovědného turismu. Tak je to ale asi pokaždé, když se nějak zviditelníte,“ krčí rameny Šarmová.

Adžajova prohlídka končí v jednom z útulků na Pahargandži. Třída plná dětí se ve chvíli, kdy do dveří vkročí neznámí návštěvníci, okamžitě promění v neřízenou zvěř energie. Učitel dopředu veškerou snahu něco na tom měnit vzdává. „Wheere are you frooom?“ hulákají děti jedno přes druhé.

„Bihár, Bihár, Bihár,“ zní zase

z jejich strany až na pár výjimek odpověď na místo, odkud pocházejí. Zmíněný stát je podle statistik v Indii tím nejchudším.

Není to překvapení, protože právě bída je hlavním důvodem, proč děti končí na ulici.

Opačný problém než Čína

Indická metropole v posledních letech čelí ohromnému náporu chudých imigrantů. Podle červencové zprávy OSN je Dillí druhé nejhustěji osídlené město na světě a počet obyvatel se tu od devadesátých let zdvojnásobil. Dnes

Dítě ulice. Adžaj (v modrém tričku) provádí turisty po čtvrti, kde se jako malý protloukal, jak se dalo. Při své tour baví cizince hádankami. A angličtinu piluje během jejich vítaných návštěv. Proč jsou na zdi páchnoucí uličky obrázky hinduistických bohů (foto vlevo nahoře), se dočtete v textu. Fotografie dětí (vpravo) je z útulku Saalam Baalak Trustu. Dříve žily na nádraží. Dnes se učí číst a psát.

FOTO JANA VRUBELOVÁ, MARTIN CIVÍN

s aglomerací čítá pětadvacet milionů.

Jestliže Čína v posledních dekádách prodělala překotnou urbanizaci, teď je řadě Indie. Na rozdíl od stárnoucí říše středu, která uvolňuje politiku jednoho dítěte, řeší Indie opačný problém. Průměrný věk Indů je 27 let. Pro srovnání, v Číně je to o deset let více a například v bohatém Německu je to 46.

Chudoba v severoindických svazových státech jako Bihár nebo nejlidnatější Uttarpraděš je zdrojem nových a nových imi-

grantů. Důvody jsou geografické, jazykové i ekonomické. „Dillí je pořád relativně levné na život. Ale je také kosmopolitní na rozdíl od Bombaje. Dillí je všech a zároveň nikoho,“ vysvětluje Šarmová.

„Do Dillí všichni odjíždí v naději na lepší život. Já ho našel, měl jsem štěstí,“ říká Adžaj na úplném konci prohlídky. Stojí před stěnou slávy, kde visí i portrét jednoho mladého Inda, dnes úspěšného herce. Bývalé dítě ulice, které to zvládlo. Adžajův učitel a vzor.

inzerce

Ministerstvo životního prostředí ve spolupráci s Českou zemědělskou univerzitou v Praze, Fakultou životního prostředí, si Vás dovoluji pozvat na

veřejné projednání návrhu koncepce

**PLÁN ODPADOVÉHO HOSPODÁŘSTVÍ
ČESKÉ REPUBLIKY NA OBDOBÍ 2015 – 2024
A POSOUZENÍ JEJÍHO Vlivu NA ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ**

které se uskuteční

v úterý 18. listopadu 2014 od 15.00 hodin

v aule České zemědělské univerzity v Praze, Kamýčká 129, 165 21 Praha 6 - Suchbát

Veřejné projednání se uskuteční v rámci procesu posuzování vlivů na životní prostředí návrhu koncepce „Plán odpadového hospodářství České republiky na období 2015 - 2024“, který probíhá podle zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí, ve znění pozdějších předpisů.

Dle požadavků zákona jsou v průběhu procesu SEA povinné zveřejňovány příslušné dokumenty v Informačním systému SEA na adrese: http://portal.cenia.cz/eisea/detail/SEA_MZP183K.

Každý může zaslat své písemné vyjádření k návrhu koncepce a k vyhodnocení vlivů této koncepce na životní prostředí a veřejné zdraví příslušnému úřadu (tj. Ministerstvu životního prostředí, odboru posuzování vlivů na životní prostředí a integrované prevence) do 5 dnů ode dne konání veřejného projednání (do 24. listopadu 2014).